

ODLAZAK VELIKOGA KNJIŽEVNOG POVJESNIČARA, KNJIŽEVNIKA I DOMOLJUBA

Antun Dubravko Jelčić (rođen u Požezi 6. studenoga 1930.), akademik, veliki hrvatski književni povjesničar, književnik, publicist, bibliograf, priređivač, urednik i saborski zastupnik, koji je kao maloljetnik, petnaestogodišnjak, osuđen na godinu i pol dana zatvora koje je „odležao“ u Staroj Gradiški (zbog širenja letaka protujugoslavensko-komunističkoga sadržaja), umro je u Zagrebu 28. veljače 2020. godine. Akademik Jelčić potječe iz stradalničke hrvatske obitelji. Naime, otac mu je također bio državotvorni Hrvat,

sudac kojega su 1945. strijeljali egzekutori jugoslavenskoga režima pa je svu skrb o njemu prihvatila njegova majka, a inače nesebično mu je u životu pomagao veliki pjesnik i akademik Dragutin Tadijanović, što se ponekad napominje u njegovu životopisu.

Kao vrstan znanstvenik, humanist, ideološki dosljedan i nepokolebljiv sljedbenik pravaštva, ozaren ostvarajem hrvatskoga milenijskog sna, uspostavom slobodne, demokratske i samostalne Hrvatske, svim bićem angažiran, zanosno predan i posvećen domovinskomu zovu, tih 90-ih godina 20. stoljeća postaje i politički vrlo djelatan, da bi od 1995. do 1999. bio i saborski zastupnik.

Srastao s idejom hrvatske nacionalne i državne samobitnosti, akademik Jelčić je za oživotvorenje toga cilja dao ogroman prinos. „Za ideale Doma i Roda“ živio je i patio, rastao i nadao se, stasao i gorio i nikad nije posumnjao u svetost te nakane, spreman za nju prinijeti svaku žrtvu.

Gimnaziju je pohađao u Slavonskome Brodu, Novoj Gradiški, Požezi i ponovno u Slavonskome Brodu gdje je položio i maturu. Na Filozofskome fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1956., a doktorirao 1974.

---

disertacijom o Josipu Kosoru i autohtonosti ekspresionizma u novijoj hrvatskoj književnosti.

Od 1956. do 1960. radio je kao dramaturg u HNK u Osijeku te srednjoškolski profesor u Osijeku i Travniku, a zatim od 1960. do 1993., napredujući od asistenta, višega znanstvenoga suradnika i znanstvenoga savjetnika, radio je u Institutu, a kasnije u Zavodu za književnost HAZU. Već je 1983. postao član suradnik, a 1992. izabran je za redovitoga člana HAZU, Razreda za književnost, čiji je bio tajnik od 1998. do 2003. godine, da bi od 2004. do 2010. postao član Predsjedništva HAZU. Na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu držao je kolegij Hrvatski nacionalni identitet.

Bio je glavni urednik Akademijina časopisa *Forum*. Od 2010. do smrti obnašao je dužnost voditelja Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Požegi, a od 1990. do 1992. potpredsjednik je Matice hrvatske.

Kao jedan od istaknutijih suvremenih povjesničara hrvatske književnosti napisao je više stotina znanstvenih i publicističkih tekstova, a posebno se istaknuo kao urednik i priređivač mnogobrojnih kritičkih i sabranih izdanja djela hrvatskih pisaca (Josip Kosor, Antun Gustav Matoš, Vladimir Nazor, August Šenoa, Tin Ujević) te hrestomatije *Hrvatski narodni i književni preporod* (1978.), koja je u proširenome izdanju objavljena kao *Hrvatski književni romantizam*, 2002. Posebno važan dio njegova opusa čine literarizirane biografije hrvatskih književnika: *August Šenoa njim samim* (1966.; prerađeno izdanje *Šenoa*, 1984.), *Kranjčević* (1984.), *Matoš* (1984.), *Strast avanture ili avantura strasti: Josip Kosor* (1988.). Biografijom i djelom T. Ujevića bavio se u esejiziranoj studiji i u radiodrami *Putovanja u slobodu (Približavanje sfingi*, 1979.), a priredio je i pojmovnik *Opojnost uma: misli i pogledi Tina Ujevića* (1986.). Autor je *Povijesti hrvatske književnosti* (1997., a u proširenome izdanju objavljena je 2004.), koja je pisana pristupačnim stilom, metodološki označena idejom o ulozi književnosti u oblikovanju nacionalnoga identiteta, a u kontekstu zapadnoeuropskih duhovnih težnja. U tome postupku i s takvom svrhom i funkcijom književnosti pisane su i ostale njegove književnopovijesne knjige, najvećim dijelom kao zbirke njegovih prije tiskanih članaka i eseja (*Teme i mete*, 1969.; *Za i protiv*, 1971.; *Riječ po*

---

riječ, 1989.; *Preporod književnosti i književnost preporoda*, 1993.; *Nove teme i mete*, 1995.; *Književnost u čistilištu*, 1999.; *Živjeti u književnosti*, 2013.; *I jedni i drugi: kroatološke teme*, 2015.). Objavio je zbirku pjesama zavičajne motivacije *Poraz pobjednika* (1962.), esejizirane portrete zaslužnih Požežana (*Vallis aurea*, 1977.), roman *Strah* (1994.), knjige političke publicistike *Pozicije i (o)pozicije* (1995.), *Politika i sudbine* (1995.), *Pripravni za problem?* (1999.), *Na istoj crti* (2003.), *100 krvavih godina: XX. stoljeće u hrvatskoj povijesti: eseji, polemike, epigrama* (2004.), *Pisma iz života* (2009.) i *Hrvatska književnost i pravaštvo* (2011.) te memoarsko-dnevničke knjige *Dnevnik od rujna do rujna 1989. – 1990.* (1991.) i *Nasilje žalosnih uspomena* (2012.). U suautorstvu s Josipom Pečarićem objavio je publicističke knjige *Tuđmanove tri sekunde* (2004.), *Književnik Mile Budak sada i ovdje* (2005.) i *Povijesni prijepori* (2006.).

Dubravko Jelčić bio je i jedan od pokretača te glavni i izvršni urednik edicije *Stoljeća hrvatske književnosti*. Za nju je priredio književna djela Ante Starčevića, Mile Budaka, Vladimira Kovačića, Vinka Nikolića, političke spise Eugena Kvaternika, Milana Šufflaya, biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Vinka Kriškovića te izabrana djela Antuna Nizetea. Pronašao je i objavio Kosorovu dramu *Maske na paragrafima*. Neobjavljen mu je ostao roman *Raj*. Bio je odličan poznavatelj Matoševa djela, pa se zato jako zalagao i u obnovi Matoševe rodne kuće u Tovarniku i osnutku Matoševa kulturnog centra, što, nažalost, nije dočekaao.

I u povodu njegove smrti rečeno je kako je akademik Jelčić uvijek bio dobrohotan, snošljiv i uviđavan, susretljiv i pun pozitivne energije. Svojim je kolegama bio drag prijatelj, iskren suradnik i nesebičan savjetnik.

Akademik Jelčić iza sebe ostavlja impresivno djelo koje svjedoči o iznimnoj stvaralačkoj snazi i sustavnosti, marljivosti, radnoj energiji, čudorednoj čvrstoći, ideološkoj dosljednosti, znanstvenoj izvrsnosti i uopće istinskome humanističkom pristupu životu.

Dobitnik je Nagrade „Vladimir Nazor“ za životno djelo (2016.) kao i nagrade na književnoj smotri Dani Ivana i Josipa Kozarca.

ŠIMUN MUSA
simun.musa@gmail.com